

Аналітична компетентність фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи: формування та практичне застосування

Наталія Миколаївна Терещенко

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

ORCID 0000-0003-3583-0701

Анотація: У статті розкрито важливість формування аналітичної компетентності та перспективні напрями її застосування для майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Розглянуто стан формування аналітичної компетентності у студентів Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, які здобувають освіту за освітньою програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Майбутні фахівці з інформаційно-бібліотечної справи опановують такі професійні знання та навички як: здатність збирати, опрацьовувати, аналізувати інформацію, документи, інформаційні потоки, проводити оцінювання, систематизацію, моніторинг за різними видами діяльності тощо. Доведено, що інформаційно-аналітична діяльність є невід'ємною складовою розвитку будь-якої галузі. Вона вдало інтегрує функції наукового дослідження (створення нового знання) та управління (формування варіантів управлінських рішень та підвищення ефективності їх прийняття). Сучасні підходи та методики, а також належні умови які створюють ЗВО, сприяють формуванню конкурентоздатного фахівця, зокрема і у здійсненні інформаційно-аналітичної діяльності. Враховуючи здобуті знання та сформованість аналітичної компетенції розширюються можливості для працевлаштування та професійної реалізації фахівців, як в бібліотеках та архівах, так і в установах зорієнтованих на державне управління, бізнес-аналітику та безпекову аналітику.

Ключові слова: аналітика, аналітична компетентність, інформаційно-аналітична діяльність, управління, інформаційна та бібліотечна справа, освітні компоненти, фахівець

1. Вступ

Нині швидкий розвиток інформаційних технологій та зростання темпів і обсягів інформаційних потоків суттєво вплинув на посилення ролі інформаційних процесів за всіма напрямками суспільної діяльності. Накопичення інформації та її перенасичення, а часто не завжди якісної, актуалізує потребу у високопрофесійних фахівцях, які володіють необхідним інструментарієм та мають відповідну компетентність щоб якісно з ним працювати (збирати, аналізувати, систематизувати, зберігати, поширювати, створювати відповідні інформаційні продукти та послуги тощо). Такою компетенцією є аналітична. Її зміст визначається здатністю фахівця перетворювати первинні дані на корисну інформацію і охоплює весь цикл роботи з даними: від збору до інтерпретації та використання.

Сучасна інформаційно-аналітична діяльність спрямована на забезпечення інформаційних потреб різних суспільних груп користувачів, зокрема, в науковій діяльності, різних рівнів управління, підприємницької діяльності та економіки тощо.

Формування аналітичної компетенції забезпечують освітні програми з підготовки педагогів, управлінців, економістів, політологів, документознавців тощо. Якісна підготовка майбутніх фахівців за спеціальністю «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа», та належне формування аналітичної компетенції, сприятиме підвищенню їх конкурентоздатності на ринку праці, з можливістю професійної реалізації у різних сферах суспільної діяльності.

2. Об'єкт та предмет дослідження

Об'єкт дослідження – аналітична компетентність фахівців спеціальності «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» та напрями її практичного застосування у суспільній

діяльності як інформаційних аналітиків. Предмет дослідження – формування аналітичної компетентності у здобувачів спеціальності «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – розглянути умови та організаційно-методичні підходи до формування у здобувачів спеціальності «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» аналітичної компетентності для подальшої їх професійної реалізації як конкурентних фахівців з інформаційно-аналітичної діяльності.

Завдання дослідження: розглянути теоретичну основу змісту аналітичної компетентності; узагальнити вимоги та методи формування аналітичної компетентності у фахівців «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа»; розглянути основні напрями застосування аналітичної компетентності та визначення роль інформаційно-аналітичного забезпечення для суспільної діяльності, зокрема в управлінському контексті.

4. Аналіз досліджень і публікацій.

Не втрачають своєї актуальності питання підготовки сучасних фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Перехід світової спільноти до інформаційного суспільства підсилює уваги науковців до формування професійної компетентності, спрямованої на уміння вчитися, опановувати навичками пошуку та аналізу інформації. Так, у даному контексті проблеми формування фахових компетентностей відповідних сучасним потребам бібліотечно-інформаційної галузі та загалом вимогам суспільства, свою увагу приділи такі автори як: В.Іщенко, В. Маслак, С. Федоренко, Л. Бутко. О. Шевченко та ін. [1; 2; 3; 4].

Грунтовно розглянуто інформаційну аналітику в структурі бібліотечної діяльності дослідником О. Кобелевим, який зосередив увагу на інформаційно-аналітичних технологіях, як методах роботи з інформацією про досліджувані процеси та специфічних прийомах їх діагностики, аналізу й синтезу [16].

Важливість інформаційної аналітики в управлінській сфері підкреслюють Л. Волощук, В. Котковський, О. Труш, І. Хвальчик [10; 11; 12]. Інформаційно-аналітичному забезпеченню процесу прийняття рішень присвячена дисертація О. Пархоменка [13].

5. Методи дослідження

Методологія дослідження базується на застосуванні комплексного підходу до вивчення окресленого питання та використанні таких методів, як: аналіз, синтез, логічний та системно-структурний аналіз, а також метод узагальнення. Використання цих методів дозволило проаналізувати стан та науково-методичні підходи до формування аналітичної компетентності у майбутніх фахівців спеціальності «бібліотечна, інформаційна та архівна справа», окреслити напрями практичного застосування аналітичної компетенції та з'ясувати значення інформаційно-аналітичного забезпечення різних напрямів суспільної діяльності, зокрема у галузях науки та управління.

6. Результати дослідження

Сучасні зміни та тенденції у розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти формують нові вимоги до фахівців у галузі документознавства та інформаційної діяльності. Це зумовлює необхідність володіння ними широким спектром відповідних компетенцій.

Компетенція, як зауважує О. В. Шевченко, в межах компетентнісного підходу розглядається як первинна статична дефініція, що визначає змістовний компонент освітнього процесу та окреслює кваліфікаційні вимоги до кінцевих результатів навчання. Також, авторка зазначає, що сформованості аналітичних умінь та їх рівень, суттєво сприяє мобільність

фахівців та їх конкурентоспроможність на ринку праці. Так, формування аналітичної компетентності у майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи вимагає розвитку низки критично важливих якостей, а це: аналітичне мислення, вміння ефективно працювати з великими обсягами даних, уважність, пам'ять, інтуїція, спостережливість та відповідальність [1, с.13-14].

Інша дослідниця Вікторія Іщенко, у своїй дисертації зауважила, що аналітична компетентність фахівців є поліфункційною (з пізнавальною, перетворювальною, прогностичною, регулятивною та ін. функціями). Вона є динамічною інтегративною постійно збагачуючою особистісні якості фахівця. Окремо авторка зазначає, що формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців з інформаційно-бібліотечної сфери під час вивчення фахових дисциплін потребують відповідних педагогічних умов, а саме: мотивації до навчання, спрямування змісту фахових дисциплін та використання практико-орієнтованих освітніх технологій. Таким чином, структуру аналітичної компетентності майбутніх фахівців формують ряд компонентів, таких як: мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-технологічний, рефлексивний [2, с. 5]. Зважаючи на думку дослідниці, розглянемо їх детальніше у таблиці 1.

Таблиця 1. Структурні компоненти формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців

Структурний компонент	Зміст
Мотиваційний	- розуміння ролі та значення аналітичної діяльності у суспільстві; - визначення власних мотивів до формування аналітичної компетентності, як умови підвищення конкурентоспроможності на ринку праці; - постійна спрямованість на професійне зростання та самовдосконалення
Когнітивний	сукупність теоретичних знань та практичних умінь з інформаційної та аналітичної діяльності
Практико-технологічний	- сформованість та практичне застосування аналітичних умінь та навичок; - розвиток та застосовування критичності мислення як раціонального і неупередженого процесу аналізу інформації з оцінюванням її достовірності, уміння (ставити під сумнів наявні судження, робити висновки спираючись на докази); - володіння технологіями інформаційно-аналітичної діяльності
Рефлексивний	самоаналіз, осмислення власних професійних дій, знань і якостей загалом та аналітичної компетентності зокрема, з метою їх удосконалення

Джерело: розроблено автором за результатами аналізу джерела [2]

Одним з головних завдань закладів вищої освіти є сприяння оптимізації освітніх програм відповідно до сучасних тенденцій в освіті, вимог ринку та запитів у суспільстві. Це передбачає включення до освітніх програм таких компонентів або їх змістовних елементів, що сприяють розвитку необхідних компетентностей, зокрема інформаційної, аналітичної (медіааналітичної), управлінської, підприємницької. Як зауважують деякі науковці, такий, підхід сприятиме опануванню здобувачами спеціальності «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» не лише традиційних професійних навичок, але й нових у сфері підприємницької та інноваційної діяльності, що в підсумку підвищить їхню конкурентоспроможність на ринку праці [3, 4].

У Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка здійснюється підготовка фахівців першого та другого рівнів вищої освіти за спеціальністю «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа», де здобувачі опановують низкою необхідних компетентностей (інформаційною, комунікаційною, аналітичною, управлінською тощо), які є необхідними для здійснення високопрофесійної діяльності та забезпечення конкурентоздатності на ринку праці. Проте, у суспільстві, бібліотекарі, архівісти чи то інформаційні працівники, сприймаються, перш за все, як фахівці які надають інформаційні послуги за запитами користувачів, здійснюють різного роду діяльність (інформаційну, пошукову, наукову тощо) у галузі бібліотечної, інформаційної та архівної справи, забезпечують збереження культурних, наукових цінностей і суспільних досягнень. Однією ж з посад, яку можуть обіймати фахівці, які здобули освіту за освітньою програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», згідно Національним класифікатором професій ДК 003:2010, це - фахівець в галузі інформації та інформаційного аналізу, іншими словами – інформаційний аналітик. І тут варто зазначити, що інформаційно-аналітична діяльність не обмежується роботою бібліотечно-інформаційних установ. Вона стала невід’ємною складовою усіх сфери людської діяльності, а інформація є не лише ресурсом, але і важливим рушієм для розвитку, змін та перетворень.

Тож, розглянемо детальніше кілька ключових моментів: 1) вимоги, умови та методи формування аналітичної компетентності у фахівців «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа»; 2) основні напрями застосування аналітичної компетентності у суспільній діяльності.

На формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців з інформаційно-бібліотечної діяльності впливають ряд умов, зокрема педагогічні та організаційно-методичні (таблиця 2). Організаційно-методичні умови навчання слід розглядати як сукупність заходів, вимог, засобів та процедур, які визначають, як слід організовувати та реалізовувати освітній процес для досягнення цілей навчання.

Таблиця 2. Педагогічні та організаційно-методичні умови формування аналітичної компетентності

Компоненти педагогічних умов (за В. Іщенко)	Компоненти організаційно-методичних умов
- формування мотивації до навчання та аналітичної діяльності, - спрямування змісту фахових дисциплін на формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців на засадах метапредметності, - застосування практико-орієнтованих освітніх технологій з метою залучення здобувачів освіти до аналітичної діяльності, максимально наближеної до реальних професійних умов.	1) Організаційні умови: - оптимізація форм та режиму навчання відповідно до завдань фахових дисциплін, - матеріально-технічне забезпечення аудиторіями, обладнанням (комп'ютери, лабораторії, інтерактивні дошки, доступ до Інтернет тощо), - Забезпечення кваліфікованими фахівцями та викладачами. 2) Методичні умови: - якість, відповідність та структурованість навчальних матеріалів (друкованих та електронних), - використання відповідних методів та освітніх технологій (проектне навчання, кейс-методи, дискусії, інтерактивні вправи).

Джерело: розроблено автором

Розглянемо детальніше освітні компоненти (фахові дисципліни) зміст яких найбільше спрямований на формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців.

Під час підготовки здобувачів за освітньою програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в Університеті аналітична компетентність формується більшою чи меншою мірою шляхом вивчення основних та вибірових компонентів, зокрема таких як «Документознавство», «Аналітико-синтетичне опрацювання і каталогізація документів», «Інформаційно-аналітична діяльність», «Управлінське документознавство», «Інформаційне

забезпечення управління», «Наукові студії», «Проектна діяльність бібліотек, архівів та інформаційних установ» тощо.

Керуючись науковими положеннями метапредметності в освіті та структурно-функційним моделюванням інформації, навчальні модулі відповідних дисциплін було доповнено теоретичним матеріалом із теорії та практики аналітичної діяльності. Цей матеріал охоплює ключові питання: аналітична складова документаційного й інформаційного забезпечення установ, функції та зміст інформаційної аналітики в управлінській діяльності, етапи й технології аналітичних досліджень, а також методи системного аналізу, що відповідають функційним обов'язкам фахівця.

Актуальним є застосування на практичних заняттях кейс-методу, що передбачає використання різних видів аналізу, проблемного, системного, прогностичного тощо. Таких підхід дозволяє студентам поєднувати теоретичні знання з реальними практичними ситуаціями, дозволяє використовувати інформацію отриману на лекціях у роботі з документами, інформаційно-документами ресурсами, під час аналітичної діяльності.

Так наприклад, під час роботи в межах курсу «Інформаційне забезпечення управління», пропонуються міні-кейси які будуються на основі практики документообігу в установах та організаціях, а також спрямовані на аналіз виробничих ситуацій та виконання завдань у вигляді створення відповідного управлінського документа. Під час вивчення курсу «Інформаційно-аналітична діяльність» у студентів формуються уміння та навички проведення аналітичного дослідження, складання аналітичних документів, розглядаються проблемні виробничі ситуації та визначаються засоби для їх аналізу.

У процесі вивчення з фахових дисциплін студенти залучалися до пошуку інформації за визначеною проблемою та її аналізу, розробки та захисту міні-проектів, організації та проведення ділових ігор, тренінгів тощо. У комплексі, це все сприяє розумінню кола професійних проблем, розвитку навичок критичного мислення, умінь критичної оцінки інформації, що в цілому формує їх аналітичну компетенцію.

Для формування аналітичної компетентності у здобувачів інформаційної, бібліотечної та архівної справи, використовують комплекс традиційних та інноваційних методів, які базуються на використанні електронних ресурсів, електронних бібліотек, баз даних тощо. Так, наприклад: використання цифрових ресурсів є обов'язковою умовою для формування навичок пошуку та аналізу інформації.

Доцільними, під час виконання завдань, є проблемно-орієнтовані та проблемно-пошукові методи з акцентом на вирішення конкретних проблем, що потребують аналітичного підходу.

Практико-орієнтовані підхід до навчання є одним з принципів стратегії Університету, тож фокус на поєднання теоретичних знань та практичному ї застосування у реальних умовах, реалізується через аналіз конкретних кейсів чи проблемних ситуацій.

Здобувши знання та відповідну компетенцію фахівці інформаційно-бібліотечної сфери можуть успішно застосовувати свої навички у широкому спектрі галузей, не обмежуючись традиційними бібліотеками та архівами. Розглянемо кілька важливих напрямів застосування аналітичної компетентності (таблиця 3).

Таблиця 3. Напрями застосування аналітичної компетентності фахівцями інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Сфера застосування	Інформаційно-аналітична діяльність
Бібліотечно-інформаційна діяльність Науково-інформаційна діяльність	- аналіз та синтез наукової інформації, поширення результатів досліджень, науково-технічної інформації, - аналіз інформаційних ресурсів щодо їх якості, актуальності, цінності інформаційних джерел тощо, - створення аналітичних продуктів (інформаційних довідок, оглядів літератури, дайджестів, аналітичних звітів)

Продовження таблиці 3

Управління: 1) Державне управління 2) Управління організацією (підприємством)	- інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності (робота з інформацією для прийняття управлінських рішень на різних рівнях управління, від місцевих рад до центральних органів виконавчої влади), - моніторинг та аналіз відкритих джерел інформації для виявлення загроз, трендів та ризиків в державному управлінні, економічній чи промисловій діяльності, - аналіз інформаційного поля діяльності організації, дослідження ринку, конкурентів, споживчих трендів для підтримки стратегічного планування тощо.
Інформаційний та медіа простір	- аналіз інформаційного середовища, ринку видань тощо. - аналіз медіапростору, перевірка фактів (фактчекінг), глибинний аналіз першоджерел, аналіз медіаконтенту тощо.

Джерело: розроблено автором

Сучасні процеси цифровізації мають суттєвий вплив на виробництво інформаційної продукції та функціонування бібліотечних установ як невичерпного ресурсу суспільного розвитку. Так, зростання попиту на інформаційно-аналітичні послуги, які надають бібліотеки, як зазначає Г. В. Сілкова, відбувається переважно через постійне оновлення технічної бази для роботи з інформацією (комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, доступ до Інтернету, захист інформації). Також важливим чинником є швидке старіння вторинних документів, що вимагає постійного переосмислення та аналізу актуальних даних [5, с. 41].

Сучасні українські реалії актуалізують потребу в інтенсифікації інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек. Ця діяльність має бути спрямована на донесення до суспільства ключових змістів інформаційних процесів, формування відповідних наративів та трендів, а також забезпечення доступу до інформаційних ресурсів, необхідних для сталого суспільного поступу.

Як різновид наукової роботи, інформаційно-аналітична діяльність спрямована на оптимізацію тематичних досліджень. Вона передбачає циклічність процесів: від пошуку, збирання та аналітико-синтетичної обробки інформації до її зберігання й організації у вигляді кінцевого продукту. Отже, ключовим елементом змісту інформаційно-аналітичної діяльності є творчий підхід до роботи з інформацією та організація її глибокого аналітичного опрацювання [6, с.14].

Нині суттєво зросла роль аналітичної діяльності, яка полягає в її здатності трансформувати інформацію в інструмент стабільності та розвитку суспільства. Шляхом аналізу даних вона забезпечує всім зацікавленим сторонам – від уряду до громадян – можливість приймати зважені рішення та ефективно прогнозувати майбутнє. Аналітична діяльність є важливим механізмом забезпечення прозорості та доступу до інформації.

У широкому сенсі, інформаційно-аналітична діяльність є системою взаємопов'язаних дій, які виконуються бібліотечно-інформаційними фахівцями для оптимізації інформаційних процесів у суспільстві [7].

Ряд науковців, зокрема В. Медведєва, С. Палій, О. Труш та ін., у своїх працях підкреслюють важливість інформаційної аналітики в сфері управління, особливо враховуючи різноманітність і складність сучасних суспільних процесів, підвищення ризиків, зростання інформаційних потоків та акумулювання нових знань тощо.

Інформаційно-аналітична діяльність, розглядається як комплекс інформаційних процесів (збирання, пошук, перероблення, передавання та використання інформації), спрямованих на забезпечення ефективної підготовки та прийняття управлінських рішень [8]. В контексті державного управління важливою функцією інформаційно-аналітичної діяльності є не лише супровід прийняття рішень, але і сприяння управлінським процесам в органах влади та

взаємодії із суспільством [9]. Інформаційно-аналітична діяльність сприяє інноваційним процесам, гнучкості та прозорості в управлінні, сприяє забезпеченню його ефективності, результативності та адаптивності до мінливих викликів [10, с. 54]

Ефективності управлінської діяльності та процес прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління, у тому числі і в системі органів державної влади, залежить від рівня інформаційної культури керівників та якісного інформаційно-аналітичного забезпечення.

Так, як зауважує В Котковський, важливим напрямом вдосконалення процедури прийняття управлінських рішень може стати запровадження інформаційно-аналітичної системи для збору, обробки та аналізу інформації (про фактичний стан, динаміку і перспективи розвитку окремих процесів і соціально-економічного розвитку в цілому; рейтингової оцінки результативності діяльності органів управління. У свою чергу це забезпечить інформаційно-аналітичну підтримку управлінців у формуванні збалансованих планів соціально-економічного розвитку та контролю за їх виконанням, проведення моніторингу балансу витрат, забезпечення інформаційної взаємодії на всіх рівнях управління тощо. Автор, також виокремлює превалюють чотири фактори, що безпосередньо впливають на ефективність прийняття управлінських рішень в системі державного управління, це: залежність від застарілих підходів, а саме використання традиційних методів прийняття рішень та експертних досліджень для довгострокового та середньострокового планування соціально-економічних перетворень; оперативне та надзвичайне (кризове) управління характеризується низьким рівнем інформаційно-технологічного супроводу; відсутність стандартизації та уніфікації правил (норм, регламентів, форматів) міжвідомчого обміну інформацією; наявність потреби впровадження сучасних інформаційно-аналітичних та експертних технологій в управлінську практику для забезпечення обґрунтованості рішень [11].

Тож, для ефективного державного управління інформаційно-аналітична система має комплексно враховувати пріоритети економічного розвитку, наявні ресурси та всі відповідні демографічні й міграційні особливості конкретної території.

Про важливість створення та використання інформаційно-аналітичної системи говорять і інші автори: І Хвальчик та Л. Волощук, але у контексті управління підприємством. Тож, в умовах сучасного ринку інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності стало вирішальним фактором конкурентоспроможності. Відповідно зростає актуальність досліджень щодо вдосконалення методів обробки й аналізу інформації. Незважаючи на те, що робота з інформацією не є основною метою підприємства, саме інформаційно-аналітична система забезпечує досягнення поставлених цілей, надаючи керівникам організовані, структуровані та своєчасні дані [12, с. 84].

Узагальнюючи сутність інформаційно-аналітичної діяльності в управлінському контексті, слухним є бачення О.В. Пархоменка, який зазначає, що це діяльність, яка, використовує можливості інформаційно-аналітичних служб, активно оперує інформаційними продуктами і послугами, та спрямована на виконання завдань з якісно-змістовного перетворення інформації. Інформаційно-аналітична діяльність тісно взаємодіє з науковими дослідженнями (генерування нового знання) та процесами управління (формування альтернативних рішень та сценаріїв), утворюючи функціональні перетини між цими сферами [13].

Зважаючи на призначення інформаційно-аналітичних систем, саме інформаційно-аналітичне забезпечення управління варто розглядати, як процес, що передбачає формування та використання фахово-орієнтованих інформаційних ресурсів, здатних задовольнити інформаційні потреби керівників різного рівня та сприяти у реалізації їхніх функціональних обов'язків.

З метою формування сприятливих умов для ефективного управління на всіх рівнях, доцільним є впровадження та дотримання базових принципів інформаційно-аналітичного забезпечення управління. Серед таких принципів, на думку Я. Ковальчук, є: цілеспрямованість інформаційно-аналітичного забезпечення - досягнення конкретних цілей та вирішення поставлених завдань; актуальність аналітичного дослідження – інформація повинна

відповідати потребам замовника; достовірність даних для аналітичної роботи; повнота узагальненої інформації, яка необхідна для прийняття рішень; альтернативність функціонування інформаційно-аналітичного забезпечення - можливості різних позицій на основі наявної інформації [14, с.135]. Доцільними будуть ще й такі принципи, як: структурованість даних, своєчасність наданої інформації, оперативність обробки інформації тощо.

В даному контексті варто виокремити ще один важливий напрям, який потребує якісного інформаційно-аналітичного забезпечення – це безпековий сектор України. Потреба у фахівцях, які володіють інформаційно-аналітичними технологіями та розуміються на особливостях воєнної та безпекової аналітики, зростає. Сьогоднішні реалії окреслюють потреби ЗС України в аналітичних продуктах, а це: підготовка звітів про застосування військ; складання прогнозів (з застосуванням інформаційно-прогностичних технологій), які щодня вносять корективи в оглядові довідки; відпрацювання оперативних повідомлень; підготовка інформаційно-довідкових матеріалів (на основі статистичних даних); систематизація інформації, наповнення та актуалізація бази даних відомостей про діяльність ОУВ тощо.

Тож, дослідники Ю. Руснак та Ю. Стужук, окреслюють основні вимогами до сучасних інформаційних аналітиків щодо організації та здійснення інформаційно-аналітичної діяльності у підрозділах ЗС України. До таких вимог вони відносять: цілеспрямованість, передбачення та прогнозування, організованість і оперативність, творчість та ініціативність, точність і ретельність, постійний взаємозв'язок з ОВУ вищого рівня та військами [15, с. 57].

Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення є вкрай важливою складовою для функціонування будь-якого напрямку діяльності, чи то інформаційна, бібліотечна чи наукова діяльності, чи то сфера управління. Вона є цілісною логічною системою, яка організовує процес відбору та аналізу інформації. Головна мета інформаційно-аналітичне забезпечення полягає у діагностуванні стану об'єкта управління та наданні керівникам даних, необхідних для прийняття своєчасних і зважених рішень. Звісно жоден вид діяльності не може бути ефективним без наявності висококваліфікованих фахівців.

7. Перспективи подальшого розвитку дослідження

Перспективи подальших досліджень полягають у аналізі методів навчання, спрямованих на розвиток фахових компетентностей в рамках освітньої програми підготовки фахівців бібліотечної, інформаційної та архівної справи; оцінці їх ефективності в контексті сучасних тенденцій та вимог професійного середовища і ринку праці до конкурентоздатного фахівця, а також розробці нових методологічних рішень відповідно до потреб професійної практики.

8. Висновки

У підсумку варто зазначити, що інформаційна аналітика, спираючись на бібліотечні продукти та послуги, виконує завдання трансформації даних. Інформаційно-аналітична діяльність вдало інтегрує функції наукового дослідження (створення нового знання) та управління (формування варіантів управлінських рішень та підвищення ефективності їх прийняття). Інформаційно-аналітичної діяльності в управлінському контексті здійснюється на базі інформаційно-аналітичних служб, діяльність яких неможлива без кваліфікованих інформаційних аналітиків. Фахівці з інформаційної, бібліотечної та архівної справи володіють важливою аналітичною компетенцією. Вона полягає в умінні ефективно керувати інформаційними процесами, критично мислити, впорядковувати різноманітні друковані та електронні джерела, аналізувати дані, та створювати відповідні аналітичні продукти.

Формування аналітичної компетенції у майбутніх фахівців здійснюється в рамках різних освітніх програм, однією з яких є ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» яка

реалізується У Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка. Основними освітніми компонентами, зміст і методика яких зорієнтовані на формування аналітичної компетенції є: «Документознавство», «Аналітико-синтетичне опрацювання і каталогізація документів», «Інформаційно-аналітична діяльність», «Управлінське документознавство», «Інформаційне забезпечення управління» та ін.

Завдяки знанням та навичкам, які здобуваються під час вивчення зазначених ОК, випускники ОП є досить конкурентоздатними і можуть працювати в широкому спектрі організацій, як в класичних бібліотеках та архівах, так і в інформаційних та аналітичних центрах зорієнтованих на державне управління, бізнес-аналітику, а також воєнну та безпекову аналітику.

Список літератури:

- 1) Варенко, В. М. (2015). Методичний аспект створення інформаційно-аналітичних документів: аналіз, технології, проблеми. Вісник Книжкової палати, 3, 46-48. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2015_3_15
- 2) Іщенко, В. С. (2018). Формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у процесі вивчення фахових дисциплін : дис. канд. пед. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. Старобільськ, 292. Режим доступу: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3173/Ishenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- 3) Кобелев, О. М. (2012). Інформаційна аналітика в структурі бібліотечної діяльності в Україні : монографія / М-во культури України, Харк. держ. акад. культури. Харків : ХДАК, 245 с. Режим доступу: <https://repository.ac.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/4c9f9784-6375-4c41-bf6e-7b4576d4ab5c/content>
- 4) Ковальська, Л. (2021). Інформаційно-аналітична діяльність сучасної бібліотеки / Л. Ковальська. Бібліотечний вісник, 3, 12-21. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2021_3_4
- 5) Ковальчук, Я. (2020). Принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів національної поліції України. Адміністративне право і процес, 9, 135. Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/9/24.pdf>
- 6) Котковський, В. Р. (2015). Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади. Теорія та практика державного управління, 4 (51). Режим доступу: https://duikt.edu.ua/uploads/1_21_59214887.pdf
- 7) Медведева, В. (2021). Актуальність інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у сучасних умовах. Вісник книжкової палати, 4. DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.4\(297\).31-35](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2021.4(297).31-35)
- 8) Палій, С. (2022). Сучасні тенденції розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення у контексті прийняття ефективних управлінських рішень (на прикладі органів державної влади України). Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук, 10, 166–174. DOI: 10.31866/2616-7654.10.2022.269493
- 9) Пархоменко, О.В. (2006). Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття рішень в системі науково-технічної інформації: дис. ... канд. екон. наук : 08.02.02 / Олексій Володимирович Пархоменко. Київ, 211.
- 10) Руснак, Ю., Стужук, Ю. (2024). Роль інформаційно-аналітичних підрозділів Збройних Сил України у відбитті збройної агресії РФ. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень. університету оборони України, 1(80). Режим доступу: <http://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/305574/297152>
- 11) Сілкова, Г. В. (2013) До питання класифікації інформаційно-аналітичної продукції. Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, 37, 40–48. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/npnbuimviv_2013_37_6.pdf

12) Труш, О.О., Василенко, Д.В. (2023). Інформаційно-аналітична діяльність у системі публічного управління. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*, 4, 49-55. Режим доступу: <https://cu.j.dnuvs.ukr.education/index.php/cuj/article/view/35/32>

13) Хвальчик, І. Л., Волощук, Л.О. (2020) Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством/ *ECONOMICS: time realities*, 1(47). Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2020/No1/84.pdf>

14) Шевченко, О.В. (2023). Аналітична компетенція сучасного документознавця у воєнний час. *Збірник матеріалів VIII конференції Інформація та соціум*, 13-15. Режим доступу: <https://jias.donnu.edu.ua/article/view/14578/14483>

15) Maslak, V., Fedorenko, S., Butko, L. (2024). Modern trends in the training of library and information specialists. *Library Science. Record Studies. Informology*. 20(2), 8-19. doi: 10.63009/lrsi/2.2024.08

16) Fedorenko, S., Butko, L., Maslak, V., Nesen, M., & Vasylenko, D. (2021). Elective subjects as an important component of the students' individual educational trajectory implementation. In 2021 IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES) (pp. 1-4). Kremenchuk: KrNU. doi: 10.1109/MEES52427.2021.9598672

Analytical competence of information, library, and archival science specialists: formation and practical application

Nataliia Tereshchenko

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

ORCID 0000-0003-3583-0701

Abstract: The article reveals the importance of forming analytical competence and the promising areas of its application for future specialists in information, library and archival affairs. The state of analytical competence formation among students of the Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University who are studying under the educational program "Information, Library and Archival Affairs" is considered. Future information and library specialists master professional knowledge and skills such as the ability to collect, process, analyse information, documents, and information flows, conduct evaluations, systematization, monitoring of various types of activities, etc. It is proven that information and analytical activity is an integral part of the development of any industry. It successfully integrates the functions of scientific research (creation of new knowledge) and management (formation of management decision options and increasing the efficiency of their adoption). Modern approaches and methods, as well as the appropriate conditions created by higher education institutions, contribute to the formation of a competitive specialist, particularly in carrying out information and analytical activities. Considering the acquired knowledge and the formed analytical competence, the opportunities for employment and professional realization of specialists expand, both in libraries and archives, and in institutions focused on public administration, business analytics, and security analytics.

Keywords: analytics, analytical competence, information and analytical activity, management, information and library science, educational components, specialist
